

Felsefenin Anlamı

Düşünmenin Önemi ve Gerekliliği

İnsanın diğer canlılarla arasındaki temel farklılık bir bilince sahip olması ve düşünebilmesidir. Düşünme, bilgi, bilinç ve öz bilinç birbirleriyle ilişkili kavramlardır. Düşünme bilgiye ulaşmayı; bilgi de daha doğru düşünebilmeyi sağlar. Bu kavramların anlamlarını kısaca tanıyalım.

Düşünme Nedir?

“Düşünmek, bilincin kendi üstüne dönerek kendi işlemleri hakkında bilgi edinmesidir.” J. Locke

- Düşünme, bireyin öğrenme sürecinde kazandığı kavramlar, kullandığı imgeler, düşünce ve hareketle, sözcük ve terimler gibi simgeler aracılığıyla gerçekleştirilen zihinsel faaliyetlerdir.
- Düşünme içinde bulunulan durumu anlayabilmek amacıyla yapılan aktif, amaca yönelik, organize olmuş zihinsel bir süreçtir.
- Düşünme; akıl yürütme, anımsama, kuşku duyma, isteme, hissetme, anlama, kavrama gibi bilinçli bir biçimde gerçekleştirdiğimiz zihinsel faaliyetlerin herhangi birisidir.
- Düşünme ayrıca karşılaştırmalar yapma, analiz, sentez, bağlantı kurma ve kavram gibi işlemlerden oluşan zihinsel süreçtir.
- Düşünmek insan olmanın ilk koşuludur ve insan yaşamını oluşturan değişimin de belirleyici gücüdür.

Bilgi Nedir?

"Bilmek egemen olmaktır."
F. Bacon

Süje ile obje arasında kurulan ilişki sonucu ortaya çıkan üründür. Süje bilme eyleminde bulunan kişidir. Obye ise bilinen varlıktır. Bilgi, bilinçli bir eylemin sonucunda ortaya çıkar.

Bilgi düşünmenin ürünüdür. İnsan varlık, bilgi ve değerler üzerine düşünerek çeşitli görüşler geliştirmiştir.

Bilinç Nedir?

İnsanın etrafında yaşananların farkında olması durumudur.

- Düşünmenin sağladığı ayırt edebilme özelliği insanın bilincini oluşturur. İnsanın iç dünyasında ve çevresinde olup biten gelişmelerin farkında olması bilinçtir. Örneğin, bireyin dışından gelen sızın ve rüzgarın serinliğinin farkında olması bilinçtir.
- İnsan, bilinci ile olayları ayırt ederek gerekli tepkinin verilmesini sağlar. Örneğin evrendeki düzen ve amaçlılığı, insanın yaşamını anlamlandırmayı, başarılı olmak için çalışmanın gerekli olup olmadığını, bir problemle nasıl baş edeceğimizi bilincimizle kavrarız.

Öz Bilinç Nedir?

Öz bilinç insanın kendi üzerine düşünme, kendinin farkında olma durumudur.

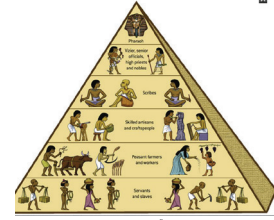
- İnsanın kendisi hakkındaki bilinçlilik hâli öz bilinçtir. Öz bilinç, sorgulayıcı zihin durumudur. Kişinin bilinci üzerine düşünmesi ve düşüncelerinde nelerin etkili olduğunu sorgulaması öz bilinç durumudur.
- Bilgi edinmenin yanı sıra bilginin nasıl elde edileceğinin cevabını bulmaya ve tüm bunların eleştirisini yapmaya çalışmak da öz bilinç durumudur. Nitekim bir filozofun bir felsefi problem hakkındaki düşünceleri üzerine düşünmesi bir öz bilinç durumudur.

Felsefi Düşünce

Felsefi Düşüncenin Ortaya Çıkışı

Mısır medeniyetinde tanrı devleti anlayışı vardı. Bu toplum, kültürel zenginliğin gelişmesini sağlayacak bir toplum yapısından oldukça uzaktı. Günlük yaşama yönelik, inançsal nedenlerle bilimsel çalışmalar yapılmış ama meraktan doğan bir sorgulama, arayış olmamıştır.

Sümerler ve Babil uygarlıklarında günlük yaşamla ilgili karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm arayışları olmuştur. Bu arayışların sonucunda matematik, geometri ve astronomide gelişmeler kayıt edilmiştir. Uygulamadan teoriye geçilememiştir.

Hint medeniyeti, rahiplerin yönetimde olduğu katı bir hiyerarşinin yer aldığı bir toplum yapısına sahipti. Bu yapı özgür düşünmeye ve sorgulamaya kapalı bir sistem olduğundan felsefi düşüncenin gelişmesine elverişli bir ortam yoktu.

Antik Yunan toplumunda felsefenin doğmasına uygun koşullar vardı. Bu bölgenin jeopolitik konumu, demokratik bir yönetimin olması, kent devletleri halinde yaşıyor olmaları, kültürel çeşitliliğe elverişli olması, zenginlik ve boş zamanın oluşması gibi etkenlerin bir araya gelmesi etkili olmuştur.

Felsefenin Milet'te doğduğu, daha sonra Yunanistan'a geçerek orada geliştiği anlaşılmaktadır. Öte yandan dinî ve mistik karakter taşıyan Doğu hikmet ve düşüncesinin önceliği kabul edilmekle birlikte insan aklının araştırmacı, irdeleyici ve sistemleştirici özelliğinin ürünü olan felsefe Grek kökenlidir.

Felsefe Neden Yunan Toplumunda Ortaya Çıkmıştır?

- İyonya denilen coğrafyada yaşayan kendilerine ilk fizikçiler denilen Thales, Anaksimenes ve Anaksimandros isimli filozofların kendi yaşamlarını ve evreni anlamaya yönelik sordukları sorular ile felsefe başlamıştır.
- Bu filozoflar anlam arayışında sordukları sorulara başka bir yere başvurarak değil kendilerine dönerek cevap aramışlardır. Bu yolda geleneksel düşünceyi değil akli temel alan bir yol izlemişlerdir. Bu filozoflar sorulara cevap verirken yaptıkları gözlemlerden de yararlanmışlardır.
- Bu filozofların yaşadıkları coğrafyada ticaretin yapıldığı önemli liman şehirleri bulunmaktadır. Bu şehirlerde filozoflar özellikle Doğu medeniyetlerinden gelen tüccarlarla görüşme olanağı bulmuş, onlardan yalnızca mal almakla kalmayıp onların dünyaya bakışlarına dair bilgilerini de öğrenme olanağı bulmuştur. Öğrenilen bu bilgiler yeni sorgulamaların kapısını aralamıştır.
- Yunan toplumu "polis" adı verilen kent devletleri hâlinde yaşıyorlardı. Bu kentlerde demokratik yönetimin olması, düşünce hürriyetinin olması, burada geleneksel inançlara, düşüncelere karşı derinlemesine bir sorgulamanın doğmasında önemli bir rolü olmuştur.
- Kent devletlerinde ticaretle uğraşan bir kısım insanlar yaşamlarını sürdürecektel temel gereksinimleri elde ettikten sonra boş zamanları kalmaya başlamıştır. Boş zamanın kalması insanları etrafında olan bitenin farkında olmalarına ve bunları anlamaya yönelik düşünmeye başlamalarını sağlamıştır.

ÖRNEK 1

Felsefe, dinlere kaynaklık etmiş olan ve özü bakımından din-den farklı olmayan mitosların aşılmasıyla; evrenin kaynağı ve insan yaşamının anlamı gibi en genel sorunlara, dinsel düşüncenin etkisinden sıyrılarak kavramlarla ve akıl yürütmeyle cevap verme çabasıyla birlikte ortaya çıkmıştır. Bu türden ilk cevapları ise antik Yunan'da "Varlığın ana maddesi nedir?" sorusu karşısında Thales, Anaksimenes ve Anaksimandros'un verdiği cevaplarda görmekteyiz.

Bu parçaya göre felsefenin doğuşunda aşağıdakilerden hangisi etkili olmuştur?

- A) Zengin bir toplumun oluşması
- B) Farklı kültürlerle temas kurulması
- C) Ticaret sonucu ulaşılan soyutlama yetisi
- D) Siyasal yapının özgür düşünmeye olanak vermesi
- E) Mitolojinin yerini akla dayalı düşünmenin alması

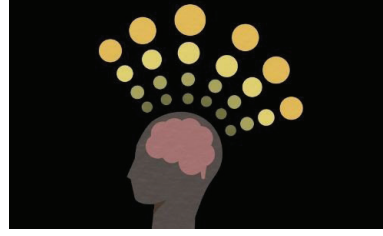
ÖRNEK 2

Öz bilinç, bilgi edinmenin yanı sıra bilginin nasıl elde edileceğinin cevabını bulmaya ve tüm bunların eleştirisini yapmaya çalışır. Örneğin, bir dersin konularının öğrenilmesi bilincin işlevidir. İnsanın nasıl öğrendiğini öğrenmesi ise öz bilinç geçiştir.

Bu parçaya göre öz bilinç için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Sorgulayıcı zihin durumudur.
- B) Ne düşündüğünü bilmesidir.
- C) Çevredekilerin farkına varmasıdır.
- D) Bilinçaltının farkına varılmasını sağlamaktır.
- E) Analitik düşünme tarzıdır.

Felsefe Terimi

[Felsefe]
[Philosophia]
[Bilgelik sevgisi]

Yunanca bilgelik sevgisi (bilgelik dostu) anlamına gelen felsefe (philosophia), sevmek (philia) ve bilgelik (sophia) sözcüklerinin birleşiminden türemiştir. Felsefeyle uğraşan düşünürlere ise filozof (philosophos) adı verilir. Bu ismin ilk defa Phytagoras (MÖ 580-500) tarafından kullanıldığı kabul edilir. Felsefe varlık, bilgi ve değerler alanıyla ilgili problemleri akılcı, tenkitçi yöntemlerle inceleyen ve temellendiren sistemli fikir faaliyetler bütünüdür.

- ✦ Felsefe ve hikmet arasında bir anlam ilişkisi olduğu gibi farklar da bulunmaktadır. Bu farklardan en önemlisi, felsefe kaynağı itibarıyla akla, hikmet ise inanca dayanmaktadır.
- ✦ Felsefe, insanın bağımsız bir varlık olarak hakikati akılla kavrayabileceği fikrini ortaya atar, hikmet ise aklın yanına kılavuz olarak içgörü, sezgi ve ilhamı da alır. Hikmet sadece insanın kendi çabası ile elde edilen bir sonuç değil insanın manevi keşfinin de bir sonucudur.

--- Etkinlik: 1 --- Metin değerlendirme ---

Filozoflar ortaya koydukları düşüncelerle insanlığı aydınlatmış, insanların karanlıkta önlerini görmelerini sağlamış ve güvenle yol almalarını sağlamıştır. Bu perspektiften aşağıdaki sözleri değerlendiriniz ve değerlendirmelerinizi kısaca yazınız.

"İncelenmemiş, sorguya çekilmemiş bir hayat yaşanmaya değer değildir." (Sokrates)

.....

.....

.....

.....

"Tutkunuzla hareket ederseniz, bırakın dizginleri aklınız tutsun." (Benjamin Franklin)

.....

.....

.....

.....

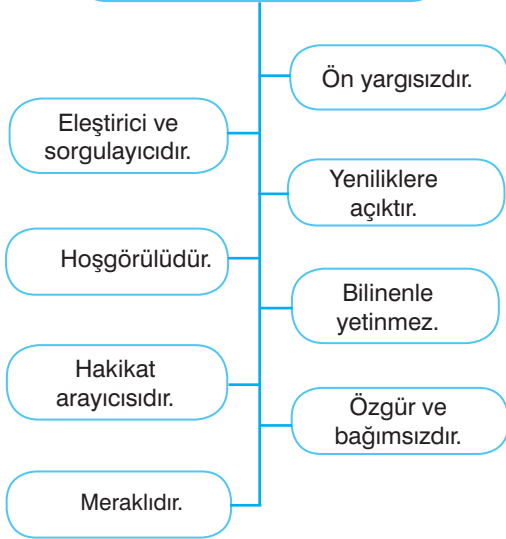
Filozof Kimdir?

Filozof, bilgeliği seven ona ulaşmak için arayış içinde olan düşündürdür. Filozof varlığı, hayatın anlamını sorgulayan, anlamaya çalışan kişidir. Filozof her şeyi bildiğini veya kesin bilgiye ulaştığını iddia eden değildir. O bilme ve anlama çabası veren, yolda olandır.

Platon ile öğrencisi Aristoteles ders yaparken

Filozofların Bazı Özellikleri

----- Etkinlik: 2 ----- Boşluk Doldurma

Aşağıda verilmiş cümlelerde boş bırakılan yerlere uygun olan kavramları yazınız.

1. İnsanın kendisinde ve çevresinde olanların farkında olma durumuna denir.
2. Özne ile obje arasında kurulan ilişki sonucu ortaya çıkan ürüne denir.
3. Felsefe, anlamına gelen bir kavramdır.
4. Felsefe,yüzyılda antik Yunan'da ortaya çıkmıştır.
5. Felsefe, düşünürü olan'in evren ve insanın varlığıyla ilgili sorularave dayanarak cevap vermesiyle başlamıştır.

ÖRNEK 3

Bir toplumda kabul görmüş, benimsenmiş bir düşünceyi sorgulamak, yeni düşüncelere kapı aralamak ancak genel kabullerin dışına çıkan, eleştirilmeyi göze alan bireyler ile mümkün olmaktadır. Bu kişiler genellikle filozoflar olmaktadır.

Bu parçaya göre filozof için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Soruyu kendilerine sorarlar.
- B) Bağımsız düşünebilirler.
- C) Öğrenme isteği güçlüdür.
- D) Bakış açıları farklıdır.
- E) Kesin sonuçlara ulaşmak isterler.

ÖRNEK 4

Eski Yunanca "sophia" sözcüğünün, yalnızca kuru ve soyut bilgi anlamına değil akılcıca davranmak, aşırılıklardan kaçınmak, kendine egemen olmak ve kötü durumlara göğüs germe bilmek anlamına geldiğini düşünürsek filozofun da yaşamın anlamını bulmaya ve bu anlama uygun biçimde yaşamaya çalışan kimse olduğunu söyleyebiliriz. Felsefenin amacı da yalnızca kuramsal bilgi elde etmek değil, ama aynı zamanda; doğru davranışlarda bulunmamızı sağlamak, ahlaki yaşamın yollarını öğretmektir.

Bu parçadan ulaşılabacak yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Felsefe eski uygarlıklarda doğup gelişmiştir.
- B) Felsefe filozofa özgü olan düşüncedir.
- C) Felsefe, bilmeyi ve erdemli yaşamı geliştirir.
- D) Felsefesiz bir yaşam gözü kapalı yaşamaktır.
- E) Felsefe bilimin ışığında yol alan bir hakikat arayışıdır.

Felsefe Tanımları

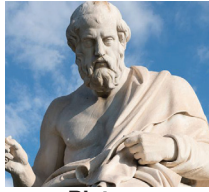
Spekülatif bir ilim olan felsefeyi her filozof kendi eğilimleri ve dünya görüşü doğrultusunda yorumladığı için ortaya pek çok tarif çıkmıştır. Bu tariflerden bazıları şöyledir:

Aristoteles

(MÖ 384-322)

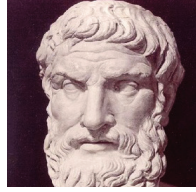
"Var olanın ilk ilkele-
rinin ve temellerinin
araştırılmasıdır."

Platon

(MÖ. 427-347)

"Doğruyu bulma yo-
lunda düşünsel bir
çalışmadır."

Epiküros

(MÖ. 341-270)

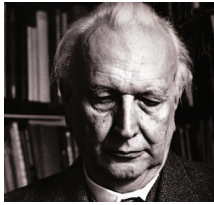
"Mutlu bir yaşam
sağlamak için tutar-
lı eylemsel bir sis-
temdir."

El Kindi

(801-873)

"Felsefe, insanın
gücü ölçüsünde
varlığını hakikatini
bilmesidir."

K. Jasper

(1883-1969)

"Felsefe yolda olmak
demektir."

Immanuel Kant

(1724-1804)

"Felsefe kendini ak-
la dayanan neden-
lerle geçerli kılmak
ve haklı çıkarmak
iddiasındaki zihin-
sel etkinliklerdir."

ÖRNEK 5

Filozof verilen bilgiyi olduğu gibi kabul etmeyip sağlamlığını test etmeye çalışır. Ulaştığı sonuçları tekrar gözden geçirir. Herkesin soru sormayı bıraktığı yerde o, soru sormaya başlar. Filozof, kalabalıklardan farklı düşünen ve bunu ifade etmekten çekinmeyen kişidir.

Bu parçaya göre felsefe yapan kişi aşağıdakilerden hangisi ile nitelendirilemez?

- A) Şüpheli B) Sorgulayan C) Rasyonel
D) Dogmatik E) Özgür

Etkinlik: 3

Bilgi - Yorum

Bir üniversitede felsefe derslerine ünlü bir filozof girmektedir. Öğrenciler ilk derste, "Felsefe nedir?" diye sorarlar. Filozof, "Bilmiyorum." cevabını verir. Öğrenciler şaşkınlık içindedir. Neden böyle bir cevap vermiş olabileceğini düşünürler.

Size göre filozof neden böyle bir cevap vermiş olabilir? Düşüncelerinizi aşağıdaki boşluğa yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ÖRNEK 6

Felsefe ne bir bilim ne de bir bilgidir; bir bilme edimi de değildir; elde bulunan bilgiler üzerine bir düşüncedir. Bu nedenle Kant, "Felsefeyi öğrenemiyoruz." diyordu. Sadece felsefe yapmak öğrenilir. Nasıl? Kendi kendine felsefe yaparak. Kendi düşünceni, başkalarının düşüncesini, dünyayı, toplumu, deneyimin bize öğrettiklerini, bizde bıraktığı bilinmezlikleri ve kendi kendini sorgulayarak.

Parçaya göre felsefe yapmanın koşulu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Refleksif düşünmek
B) Tutarlı düşünmek
C) Bilimden yararlanmak
D) Bütüncü bakışa sahip olmak
E) Bakış açısını değiştirmek

1. Felsefenin belki de en önemli yararı, insanın bilinçli bir varlık olarak yaşamını kendi ellerinde tutabilmesinin bazı olanaklarını veriyor olmasıdır. Felsefe aracılığıyla düşünen birey çok yönlü ve ayrıntılı düşünebilen, anlama ve açıklama becerileri yüksek ve tahmin yeteneği gelişmiş bireydir. Böylece bireylerin çoğaldığı toplumların huzuru, refahı, mutluluğu artar ve ufku daha da genişler.

Bu parçadan ulaşılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Felsefenin bireysel ve toplumsal yararları vardır.
- B) Felsefe, varlığını sorgulayan zihinlere borçludur.
- C) Felsefe en kapsamlı düşünce türüdür.
- D) Felsefe bireylerin ön yargılarını törpüler.
- E) Felsefenin soruları çağın koşullarına göre biçimlenmiştir.

2. Orta Çağ düşünürü Augustinus'a göre felsefe, Tanrıyı bilmektir, gerçek felsefe ile gerçek din özdeştir. Anselmus'a göre felsefe, inanılanı anlamaya çalışmak iken Abaelardus'a göre inanılanın inanılmaya değer olup olmadığını araştırmaktır. Yeni Çağ felsefesinin kurucusu Descartes'a göre felsefe, bilgelik yolunda yürüme, doğruluk bilgisinin ilk nedenlerine ulaşmak üzere çalışma anlamına gelirken Hobbes'a göre felsefe, etkileri ya da fenomenleri nedenlerden çıkarıp bilmektir ve nedenleri de gözlenen etkilerden doğru sonuç çıkarılmalarının yardımıyla öğrenmedir.

Bu parçadaki felsefe tanımlarından hareketle aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabılır?

- A) Felsefenin tartıştığı konular soyut olmasından dolayı öznelidir.
- B) Felsefenin tanımları yaşanan çağa göre değişmiştir.
- C) Felsefenin en doğru tanımını Descartes yapmıştır.
- D) Filozofların bakış açıları felsefenin oluşmasını etkiler.
- E) Felsefe bilimle iş birliği kurarak sonuçlara kesinlik kazandırmak ister.

3. Düşünme ilk insanla birlikte var olan bir durumdur. İnsanlar başlangıçta basit şeyler hakkında düşünürken zamanla daha karmaşık sorunlar hakkında düşünmüşlerdir. Pratik sorunlarına çözüm aramışlardır. Yarara dayalı bir bilme çabası var olmuştur. Sorunlara bir dönem inancın ışığında çözüm aramışlardır. Bu çözüm Yunanlı düşünürleri tatmin etmekten uzaktı. Onlar evrenin ardında görünmeyen gücü kavramaya çalışmışlardır. Bu gücün ne olduğunu mitolojiye yönelmeden gözlem ve akla dayalı çıkarımlarla ulaşmaya çalışmışlardır. Bu durum daha önce olmayan akla dayanan eleştirel düşünce biçimini doğurmuştur.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisine değinilmiştir?

- A) Bilimsel düşüncenin yapısına
- B) Felsefi düşüncenin doğuşuna
- C) Felsefenin bireysel ve toplumsal işlevine
- D) Felsefe ve bilim ilişkisine
- E) Felsefenin din eksenli düşünce olduğuna

4. Düşünme belli bir konu üzerine yapılan zihinsel etkinliğin kendisidir. Buna karşılık düşünce, düşünme sonucu ortaya çıkan sonuçlardır. Varlığın ana maddesi üzerine yapılan düşünme etkinliği sonucu ortaya varlığın ne olduğuna dair düşünceler çıkmaktadır.

Bu parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılabılır?

- A) Düşünce akla dayanır.
- B) Düşünme iç konuşmadır.
- C) Düşünmenin bir sınırı yoktur.
- D) Düşünme ile düşünce aynı şey değildir.
- E) Düşünme aklın varlığına delildir.

1. Düşünmeyle insan; var olan bilgilerini birleştirir, onları çözümler ve anlamlı hâle getirir. İnsanın düşünmeyle ürettiklerine bakıldığında düşünmenin yoğunluğu, şekli ve yönteminin bu ürünlerin ortaya çıkmasını ve farklı düşüncelerin oluşmasını sağladığı görülür. Teknoloji, bilim, sanat ve felsefe bu durumun en iyi örneklerindendir. Felsefe, düşüncüler arasında en kapsayıcı düşünme biçimi olarak kabul edilmektedir.

Bu parçadan çıkarılacak sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Düşünce, insanın üretkenliğinin temelinde yer almaktadır.
B) İnsan, merak etmeseydi hiçbir düşünce ortaya çıkmazdı.
C) Bilgi olmadan düşünme insanı bir yere vardırılmaz.
D) Kavram oluşturmada başarılı olan diller, felsefe için daha uygundur.
E) Felsefe, eleştirel düşünmeyi başarımların ilgisini çeker.

2. Thales evrene ilişkin sorulara cevap verirken dayandığı temel varsayım dinî ya da mitolojik açıklamalar değil “gözle görünür dünyanın akli ve anlaşılır bir düzeni gizlediği, doğal dünyanın nedenlerinin yine bu dünyanın sınırları içinde aranması gerektiği ve başka bir kaynaktan yardım görmeyen, özerk insan aklının bu arayışta kendisinden yararlanılabilecek tek araç olduğu” ilkesine göre hareket etmiştir.

Thales'in bu tavrı, filozofların hangi özelliği ile daha çok ilgilidir?

- A) Hayret etme, merak duymak
B) Eleştirel, sorgulayıcı olmak
C) Öğrenmeye istekli olmak
D) Özgür ve bağımsız düşünmek
E) Açıklamalarında akli temel almak

3. • “Felsefe doğruyu bulma yolunda, düşünsel bir çaba göstermektir.” (Platon)
• “Felsefe, ilkeler ya da ilk nedenler bilimidir.” (Aristoteles)
• “Felsefe, insanın gücü nispetinde eşyayı hakikati ile bilmektir.” (el-Kindî)
• “Felsefe bir yoldur, yolda olmaktır.” (K. Jaspers)
• “Felsefe, kurallar koymak değil ortak aklın özel yargılarını çözmektir.” (Kant)

Yukarıda verilen felsefe tanımlardan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Felsefe hakikate ulaşma çabasıdır.
B) Felsefe, her çağ farklı sorularla uğraşmıştır.
C) Felsefe, derinlemesine düşünmedir.
D) Felsefe, toplumun gelişmesine katkı sunar.
E) Felsefe, sorular olmadan var olamaz.

4. İnsanlar öncelikle temel gereksinimlerini gidermek için çalışmak zorundadır. Temel gereksinimlerini karşılamak için uzun süre ve yorucu çalışan insan, evreni ve evrende olup biten şeyleri ve kendi yaşamının anlamını düşünmeye fırsat bulamayacaktır. İnsan, ne zaman temel gereksinimlerini karşılama olanağına kavuştu o zaman evrende olup bitenleri ve kendisinin evrendeki yeri gibi konuları merak etmeye ve soruşturmaya başlamıştır. İşte bu gelişme felsefenin doğuşunda önemli bir basamak olmuştur.

Bu parçaya göre felsefenin doğuşunda etkili olan unsur aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Aklın gücünün fark edilmesi
B) Olayları açıklamada doğal nedenlere yönelmesi
C) İnsanların boş zamana sahip olması
D) Özgür düşünme ortamının olması
E) Bilgi birikiminden yararlanılması

1. Doğa karşısında vaziyet almak için doğada var olan düzenliliği izlemek ve seyretmek gerekir. Başlangıçta bu salt bilme isteği oldukça verimli olmuş ve doğaya ilişkin önemli oranda olgu bilgisinin elde edilmesini sağlamıştır. Ancak bir süre sonra sadece seyretmenin doğadaki düzenliliği gösterdiğini, ancak neden böyle bir düzenliliğin olduğunu açıklamadığı anlaşılmıştır. Böylece salt bilme isteğiyle hareket ederken aynı zamanda soru sormak gerektiği de açığa çıkmıştır: "Gündüz ve gece ardışıklığı nedendir?", "Neden Ay düzenli bir biçimde Dünya'nın etrafında dolanmaktadır?" Böylece salt bilme isteğinin sağladığı olgu bilgisinden, olgunun nedeninin bilgisine geçmek olanaklı hâle gelmiş ve sonuçta tam bir bilme edimi gerçekleştirilebilmiştir. Böylece Grek felsefesinin hemen başında doğa felsefesinin yer almasının tesadüfî bir durum olmadığı anlaşılmaktadır. Çünkü doğa felsefesinin konusu varlıktır.

Parçaya göre felsefenin doğuşunda insanın;

- I. doğayı gözlemesi,
- II. soru sorması
- III. merak duyması

bunlardan hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

2. Felsefenin ne olduğu başlı başına bir felsefi problemdir. Bu soruya herkes için geçerli bir cevap vermek mümkün müdür? İlk Çağ'dan günümüze pek çok filozof tarafından bir tanım yapılmıştır. "Bu tanımların hangisi geçerlidir?" sorusuna belki hepsi, belki hiçbiri cevabı verilebilir. Bu durum da bize göstermektedir ki gelecekte de felsefenin ne olduğu sorulmaya devam edilecektir.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Felsefe, tarihinden bağımsız anlaşılamaz.
- B) Felsefenin kesin, değişmeyen bir tanımı yapılamaz.
- C) Felsefe her konuda düşünce sahibidir.
- D) Felsefe, refah ortamında doğmuştur.
- E) Felsefenin konuları zamanla çeşitlenmiştir.

3. İnsanı tetkik eden birçok bilim vardır. Bunlardan tıp, insanın hastalıklarıyla, onlara karşı alınması icap eden tedbirlerle; biyoloji onun organik görüngülerinin çeşitli taraflarıyla uğraşır. Psikoloji, insanın çeşitli irade, idrak, bellek gibi psişik görüngülerini inceler. Sosyoloji ve tarih insanı bir topluluk olarak ele alır; onun birçok olay ve münasebetlerini araştırır. Fakat bütün bu bilimler, insanın varlık-karakteri, kendisinin ne olduğu, onun kâinattaki yeri, onun "mevcudiyet şartları" ve diğer canlı varlıklarla olan münasebeti gibi problemlerle meşgul olmamaktadırlar. İşte bütün bu problem sahalarıyla felsefenin hususi bir şekilde uğraşması gerekmektedir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) İnsanı anlamaya çalışan çeşitli felsefi yaklaşımların var olduğu
- B) Felsefe, insanı bütünlüğü içinde ele almasıyla diğer bilimlerden ayrıldığı
- C) İnsanın özü itibarıyla metafiziksel bir varlık olduğu
- D) Bilimlerin insanı anlamak için felsefeden yararlandığı
- E) Felsefenin tüm bilimlerle ilişki içinde olduğu

4. Uygarlıklar kendi yaşam koşullarına göre bilgi üretimine katkı sunmuşlardır. Mezopotamya ve Mısır uygarlığında astronomi, geometri ve tıp alanında pratiğe yönelik bilgiler üretilmiştir. Çin ve Hindistan'da ortaya çıkan düşünceler siyaset ve ahlaki yaşama ilişkin mistik nitelikli düşüncelerdir. Yunanlı düşünürler, bu uygarlıklardan edindikleri bilgileri sentezleyip pratikten teoriye geçmeyi başarmışlardır. Varlığın kökenini, insanın evrendeki yeri ve amacına yönelik akla dayalı düşünceler ortaya koymuşlardır. Bu düşünceler felsefenin temelini oluşturmuştur.

Bu parçaya göre felsefenin doğuşuna etki eden unsur aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mitolojiye karşı çıkış
- B) Zengin toplumsal sınıfın varlığı
- C) Sosyal ortamın özgür düşünmeye uygun olması
- D) Kültürler arası etkileşimle yeni bilgilerin öğrenilmesi
- E) Artı değer oluşması

Felsefi Düşüncenin Özellikleri

Felsefe sistemli bir düşüncedir.

Sistem, çeşitli konularla alt konuların birbirine bağlı olduğu bir bütünü dile getirir. Nasıl ki bir saatin çarkları uyumlu olmaz ve işlevini yerine getiremez ise aynen öyle de felsefede de bilgiler birbirleriyle ilişkili olmazsa istenen bütünlük sağlanamaz.

♥ Felsefenin sistemli olması geliştirilen düşüncelerin ilgili konuda bir bütün meydana getirmesi anlamına gelir. Örneğin, Platon'un felsefesinde varlık, bilgi, ahlak sanat görüşleri birbiriyle ilişkili bir bütünlük arz etmektedir. Bu bütünlük sistemin varlığını gösterir.

Felsefe tutarlı bir düşüncedir.

Felsefe aklın ürünü olarak akıl ilkelerine aykırı olmayacak biçimde düşüncelerin örgülenmesine önem verir. Bir filozof düşüncelerini örgütlerken çelişik yargılardan uzak durmaya çalışır. Çelişik olan bir bilgi değerli görülmez.

♥ Bir düşüncüyü oluşturan önermelerin çelişik olmaması durumu iç tutarlılık olarak ifade edilir. Felsefede de ileri sürülen düşünceleri olgusal olarak sınama olanağı olmadığından olgusal geçerlilik yerine düşüncenin tutarlı olmasına özen gösterilir. Buradaki tutarlılık sistemler arasında değil bir sistemin kendi içinde olan tutarlılıktır.

Felsefe yığılımlı ilerleyen bir düşüncedir.

♥ Yığılımlı olma, felsefi düşüncenin birbirini etkileyen ve bu etkileşimle ilerleyen bir niteliğe sahip olmasını ifade eder. Bu ilerleme bilimdeki gibi birbirine eklenme ve yeni bir duruma yükselme biçiminde değil aynı konuda yeni fakat bağımsız görüşlerin ileri sürülmesiyle çeşitliliğin oluşması biçimindedir.

♥ Felsefede sorulan sorular aynı kaldığı halde onlara verilen cevaplar sürekli değişmiştir. Her seferinde soruna bir açılım sağlanırken yeni sorularla konu genişletilmeye ve derinleştirilmeye çalışılmıştır. Böylece aynı durumla ilgili pek çok açıklama bir yığın oluşturur.

Felsefe hayret ve meraktan doğan bir düşüncedir.

Hayret, insanın evren karşısında duyduğu bir duygudur. Bu duygu insanda merak uyandırır. Merak insanı araştırmaya, yeni arayışlara sürükler.

İnsan, merakı sayesinde araştırır ve öğrenmeye çalışır.

♥ Filozoflardaki merak ve hayret sıradan insanlardan farklıdır. Filozoflar herkese sıradan gelen bir duruma hayret eder, anlamaya yönelik sorular sorar ve bu sorulara cevap bulmaya çalışır. Bilim ve felsefe bu duyguların neticesi olarak ortaya çıkmıştır. Herkesin durup düşünmeyi, sorgulamayı bıraktığı yerde filozoflar düşünmeye ve sorgulamaya başlar. Onları diğer insanlardan farklı kılan da bu meziyetleridir.

Felsefi düşüncenin oluşmasında şüphe etkilidir.

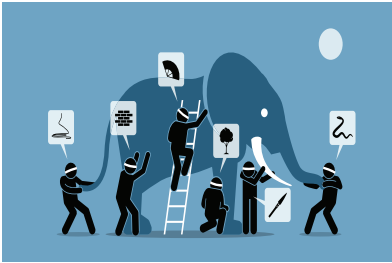

Bir düşünceyi körü körüne kabul etmemek, şüphe duymayı gerektirir. Şüphe sorularla ortaya koyulur.

Felsefi tavır, bilginin akılsal denetlemeye tabi tutulup mantıklı hâle gelmedikçe doğru kabul edilmemesidir. Bu nedenle ilk adım şüphe etmektir.

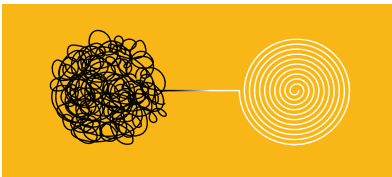
Her felsefeci bir öncekinin eleştirisini yaparak kendi görüşlerini ortaya koyar. Bir öncekini eleştirmek demek, onun hakkında şüphe duymak demektir. Şüphe duymadan felsefi düşünme olamaz. Felsefi düşünme, bir tavır olarak şüphecilikten beslenerek oluşur.

Felsefe öznel bir düşüncedir.

Varlık, bilgi ve değerler üzerine sorulan sorulara filozoflar kendi kavrayış ve koşullarına göre cevaplar vermişlerdir. Her birinin verdiği cevap diğerinden farklıdır. Örneğin, "Bilginin kaynağı nedir?" sorusuna akıl, deney, sezgi gibi farklı cevaplar verilmiştir.

Felsefe refleksif bir düşüncedir.

Refleksif düşünme bir yöntem olarak kendine dönük düşünme, bilgi üzerine bilgi, ikinci dereceden bilgi anlamına gelir.

Filozoflar bir konu hakkında ortaya koyduğu düşüncesi üzerine düşünüp sorgulama yaptığı gibi diğer bilimlerin ortaya koyduğu bilgiler üzerine de düşünüp onları da sorgulamadan geçirir.

Felsefe sorgulayıcı bir düşüncedir.

Felsefede bir problemi çözmenin ilk adımı soru sormaktır. Sorgulama; bir amaca yönelik, soruları sistemli bir şekilde sorarak anlamaya çalışma ve gerçeğe ulaşma çabasıdır. Soru, düşünmenin ürünüdür. Soru olduğu yerde düşünme vardır. Sokrates'e göre hayatın anlamı ve değeri onun sorgulanmasıyla başlar.

Felsefe eleştirel bir düşüncedir.

Eleştirel olma, herhangi bir düşünceyi ya da görüşü ele alırken onu olduğu gibi kabul etmek yerine akıl süzgecinden geçirmektir. Eleştirel düşünce; akıl yürütme, analiz ve değerlendirme süreçleriyle inşa edilen düşünce biçimidir. Filozoflar da kendilerinden önceki düşünceleri irdeleyerek felsefelerini inşa ederler. Filozof eleştirir ama eleştirilmekten de kaçınmaz.

Felsefe evrensel bir düşüncedir.

Evrensellik özelliği bilime ait bir özellik olarak düşünülür. Oysa felsefe de evrensel niteliğe sahiptir. Çünkü, felsefi sorunlar bulunduğu çağı aşar ve herkes için geçerlidir.

Felsefenin oluşmasında farklı uygarlıkların katkıları olduğundan felsefe, bir toplumun değil tüm insanlığın ortak ürünüdür. Felsefeler arasında farklılık olsa da ele alınan konular herkesi ilgilendirdiğinden evrensel bir boyuta sahiptir.

Felsefe rasyonel bir düşüncedir.

Rasyonel olma, felsefenin zihinsel bir etkinlik olmasının yanında akıl ilkeleri ve akıl yürütme kurallarına uygun olması anlamlarına da gelmektedir. Filozof, akıl gücünü kullanarak sorunu anlamaya ve soruna uygun bir cevap vermeye çalışmaktadır. Sokrates, sokaklarda gençlerle tartışırken onlara akıllarını kullanmalarını ve bir bilgiyi sorgulamadan kabul etmemeyi önermiştir.

ÖRNEK 1

Felsefi düşünce genel anlamda bağımsız bir düşünme sistemidir. Her ne kadar böyle olsa da sistemleri irdelediğinizde, içine doğdukları toplumsal ve tarihsel koşullardan etkilendiğini görürsünüz. Nitekim İngiliz düşüncesinde bireyciliğin, Fransız düşüncesinde ise toplumsallığın hakim olması bu durumun göstergesidir.

Bu parçada vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Felsefe eleştirel bir düşüncedir.
- B) Felsefe evrensel düşüncedir.
- C) Felsefe öznel düşüncedir.
- D) Felsefe toplumsal koşullardan etkilenir.
- E) Felsefesiz bir toplum gelişemez.

ÖRNEK 2

Filozof, toplumda hazır bulduğu bilgilerle yetinen kişi değildir. O, herhangi bir alanda sorular sorarak konuya derinlik kazandırmaya çalışır. Verdiği cevapları veya verilen cevapları yetersiz bulup yeniden var olan düşünceler üzerine döner, onları gözden geçirir, irdeler. Böylece daha ileri bir adım atmış ve daha kapsamlı ve tutarlı bir sonuca yaklaşmış olur.

Bu parçada felsefi düşüncenin hangi özelliğine değinilmiştir?

- A) Evrensel olmasına
- B) Refleksif olmasına
- C) Rasyonel olmasına
- D) Kümülatif olmasına
- E) Öznel olmasına

Etkinlik: 1

Bilgi Kontrol

Aşağıda verilen açıklamaların felsefi düşüncenin hangi özelliğine ait olduğunu tespit edip parantez içine yazınız.

1. Aynı soruya filozoflar, içinde bulundukları koşullar ve bakış açılarının farklı olmasından dolayı farklı cevaplar vermişlerdir.
(.....)
2. Felsefe, insanı ele alırken belli bir kültürde doğup büyüyen insanları değil genel olarak insan kavramını ele almaktadır.
(.....)
3. Bir filozof kendisinden önceki filozofların görüşlerini irdelerek, eleştirerek kendi sistemini inşa etmiştir. Ama kendi de eleştirilmekten kurtulamamıştır.
(.....)
4. Felsefe bir bütünü, öğelerine ayırırsa da orada öylece bırakmaz, öğeleri yeni, anlamlı bir bütüne kavuşturur.
(.....)
5. Felsefede ortaya atılan önermeler bilimde olduğu gibi olgularla test edilerek doğrulanamaz. Önemli olan ortaya konan düşüncenin çelişkisiz olmasıdır.
(.....)
6. Felsefe, bir amaca yönelik oluşturulmuş soruların sistemli bir şekilde sorulmasıyla meydana gelir. Örneğin, "Varlık var mıdır?", "Varlık ne olarak vardır?", "Ana varlıktan diğer varlıklar nasıl meydana çıkmaktadır?" vb. sorular.
(.....)
7. Felsefe sorularının kesin bir cevabının olmaması nedeniyle aynı soruna geçmişten bugüne farklı cevaplar verilmiş, bir bilgi birikimi oluşmuştur.
(.....)

Felsefe Sorusu Nedir?

- Felsefe sorusu varlık, bilgi ve değerler üzerine düşünmeyle ortaya çıkan akla dayalı sorulardır.
- Felsefe sorularının tek bir cevabı yoktur. Her filozofun kendisine göre bir cevabı vardır.
- Felsefe soruları "Nedir?" soru köküyle kurulur. Bu soru kökü öze yönelik olup kavramların anlamını belirlemeye yöneliktir.
- Felsefe sorusuna eyleme geçilerek, yaparak cevap verilemez. Ancak söz dizgelerinden yararlanarak düşünceyle cevap verilir.
- Felsefe sorularını soran filozof, sorusunu başkasına sorar gibi sorar da aslında soruyu kendisine sormuştur.
- Felsefe sorusu kuruluşu gereği, yanıtı "sorulana" bağlı olan bir soru değildir.
- Felsefe soruları zaman içinde değişebilir. Yaşanan dönemin özelliğine göre sorular değişir. Örneğin Orta Çağ'da dini anlamak için sorular öne çıkmıştır.
- Filozof kendinden önceki soruların ve cevapların farkında olarak soru sorar. Soru, konuda derinleşmeyi ve konuyu farklı yönlerden görmeyi sağlar. Bu yönüyle felsefede sorular cevaplardan daha önemli görülür.

ÖRNEK 3

Felsefede sorular aynı kalırken bunlara verilen cevaplar değişir. Bu yüzden felsefede bir soruya cevap vermek önemli değil yeni sorular sormak, aynı soruyu farklı bir biçimde sormak önemlidir. Çünkü soruların tükendiği yerde felsefe var olamaz.

Bu parçada felsefi düşüncenin hangi özelliğine değinilmiştir?

- A) Tutarlıdır.
- B) Evrenseldir.
- C) Eleştirel düşüncedir.
- D) Sistemlidir.
- E) Sorular cevaplardan önemlidir.

Felsefenin İnsan ve Toplum Hayatındaki Rolü

Felsefe, genel olarak hakikati bilme ve anlama ihtiyacını karşılar.

Felsefesiz yaşamak gözü açmadan kapalı yaşamaya benzer.

Felsefe birey ve toplum açısından birçok işleve sahiptir.

Felsefenin Bireysel İşlevleri

- Felsefeye her şeyden önce, fikirlerin tarihini tanımak için ihtiyaç duyarız. Çünkü felsefe, düşünsel dünyamızı zenginleştirecek fikirlerle doludur.
- Felsefe bize kendimizi tanıma fırsatını verir. İnsanın maddi yanı kadar manevi yanı da vardır. İnsan bir yandan maddi yaşamını sürdürmek isterken bir yandan da manevi olarak hayatın anlamını sorgular ne için yaşadığını anlamaya çalışır. İşte felsefe insana bu anlamda kendisini tanıma olanağı sağlar.
- Felsefe, hayatımız boyunca neyin önemli neyin önemsiz olduğunu anlamamıza yardımcı olarak hayatımızı anlamlı kılmamızı sağlar.
- Felsefe yaşamın taşıyıcı direklerinden olan tutkular ile akıl arasında denge kurmada yol gösterici olur.
- Felsefe, olayları olduğu gibi kabul etmek yerine eleştirel, sorgulayıcı düşünmeyi öğretir.
- Felsefede konunun çok boyutlu ele alınması bireylerde olaylara çok yönlü bakabilmeyi ve değerlendirebilme yetisini geliştirir.
- Felsefe, bireye farklı fikirlere açık ve aynı zamanda saygılı olmayı kazandırarak bireyde birlikte yaşama bilincini geliştirir.
- Felsefe, insanı gözü kapalı bir biçimde yaşamdan uzaklaştırarak ona sorgulayıcı bir anlayışla yaşamayı öğretir.
- Felsefe insana doğru ve özgür düşünmeyi öğretir.

Felsefenin Toplumsal İşlevleri

- Felsefe birçok fikrî akımın oluşmasında etkilidir.
- Felsefe toplumların biçimlenmesinde etkilidir. Örneğin Fransa'da Fransız ihtilalinin oluşmasında felsefecilerin düşünceleri yer almaktadır.
- Felsefe farklılıklara hoşgörü olma, düşüncelere saygılı olma bilincini kazandırdığından demokrasinin gelişmesini ve yaşanmasını etkiler.
- Felsefe farklılıklara saygı göstermek, başkalarıyla birlikte yaşamın asgari koşullarını sağlamada etkilidir.

Felsefeyi Tanıma - II

- Toplumsal grupların birbiri hakkındaki ön yargılarının giderilmesinde felsefe önemli bir yere sahiptir.
- Bilimin gelişmesinde felsefenin yol göstericiliği etkili olmuştur. Özellikle 17. Yüzyılda akli düşüncenin öne çıkması doğaya yönelimi artırmış ve bilimlerin gelişmesinde öncülük etmiştir.
- Hem ekonomik olarak güçlü hem de bilinç sahibi, aydınlanmış bir toplum olmada felsefenin büyük katkıları vardır.

ÖRNEK 4

Felsefenin yöntemleri insana, akıl yürütmesi için gerekli temelleri hazırlar. İnsanın olaylara çok yönlü bakabilmesini, ön yargısız yaklaşabilmesini, tüm bilgileri eleştiri süzgecinden geçirebilmesini sağlayarak insana yaşamı sağlam temeller üzerine kurma becerisini kazandırır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisine değinilmiştir?

- A) Felsefenin özgür düşünce olmasına
- B) Filozofun niteliklerine
- C) Felsefe-bilim benzerliğine
- D) Felsefenin bireysel işlevine
- E) Felsefenin bilime katkısına

ÖRNEK 5

Felsefeden tüm zamanlar için geçerli olacak bilgiler beklemek felsefeyi anlamamaktır. Çünkü felsefede sorunlar filozofların bakış açılarına ve yaşadığı dönemin bakış açısına göre biçimlenmektedir. Hatta aynı toplumda felsefe yapan kişiler bile farklı sistemler ortaya koymuşlardır.

Bu parçada felsefi düşüncenin aşağıdaki özelliklerinden hangisine değinilmiştir?

- A) Sorgulayıcı olma
- B) Rasyonel ve tutarlı olma
- C) Sübjektif olma
- D) Evrensel olma
- E) Soruları cevaplardan önemli görme

ÖRNEK 6

Felsefi düşüncenin temelinde merak ve hayretin ürünü olan sorular yer almaktadır. Bu sorular herhangi bir sorudan farklıdır. Bunlar bireyi düşünmeye, bir konuya dikkati çekmeye ve konuyu açıklamaya yönelik sorulardır. Dolayısıyla felsefi soruların cevapları eylemde bulunmaktan değil dil ve düşünceden geçer.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi felsefe sorusudur?

- A) İşsizliği azaltmak için hangi önlemler alınmalıdır?
- B) Suya atılan bir cisim neden batar?
- C) Zekayı kalıtım mı yoksa çevre mi belirler?
- D) Avya çiçekleri ne zaman açar?
- E) İnsanın evrendeki yeri nedir?

Etkinlik: 2

Doğru-Yanlış

Aşağıdaki yargılardan doğru olanların karşısına "D", yanlış olanların karşısına "Y" yazınız.

1. Felsefe, sorularla var olmaya devam eder. ()
2. Felsefe, toplumdaki kutuplaşmaları artırır. ()
3. Felsefe sorularının birden çok cevabı vardır. ()
4. Felsefe eleştiriye kapalı, dogmatik bir düşüncedir. ()
5. Felsefi düşüncede iç tutarlılık önemlidir. ()
6. Felsefede tutarlılık, çelişkisiz olmaktır. ()
7. Felsefe toplumda hakim olan inançlara dayanır. ()
8. Felsefede sorulara verilen cevaplar değişir. ()
9. Felsefi düşünce önceki görüşlere eklenerek ilerler. ()
10. Felsefe soruları, anlamı belirlemeye yöneliktir. ()

1. Hiçbir felsefe sorusunun cevabı eylemde ya da yaptırmada bulunmaz. Bir felsefe sorusunda açığa vurulan gereksinmeyi eylemlerle giderebilmek mümkün değildir. Örneğin, "Telefon çantada mı?" biçimindeki bir soruya yanıt vermek için sözü edilen çantanın içine bakmak gerekirken "İyi nedir?" sorusuna yanıt vermek için yapılması gereken yapıp etmelerin ötesinde "düşünmek", "konuşmak" ya da "yazmak"tır.

Bu parçaya göre aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Felsefe sorusunun cevabı düşünceden ve dilden geçer.
- B) Felsefe sorularının kesin bir cevabı yoktur.
- C) Felsefe soruları anlamı ortaya çıkarmak içindir.
- D) Felsefe soruları zamanla dinin, bilimin etkisine girmiştir.
- E) Felsefe soruları cevaplardan daha önemlidir.

2. Tüm felsefi temellendirmeler, ferdi ve relatif bir yaklaşımla hareket ediyor olsalar da amaçları itibarıyla genele yönelmek durumundadırlar. Örneğin tartışılan varlık bir yönüyle değil bütünüyle varlık iken değerlendirilmesi arzu edilen insan, fikri özü ve bütünlüğü içerisinde düşünülen insandır. Söz konusu olan insanın yaşantısı şu ya da bu insanın yaşantısı değil genel olarak insanın yaşantısıdır. Temellendirilmek istenen değerler ise tüm insanların her zaman her yerde yöneldikleri varsayılan değerlerdir.

Bu parçada felsefi düşüncenin özelliklerinden hangisi açıklanmıştır?

- A) Refleksif olması
- B) Sistemli olması
- C) Evrensel olması
- D) Rasyonel olması
- E) Eleştirel olması

3. Felsefenin bilgiyi arama faaliyetinin temelinde insandaki soru sorabilme niteliği vardır. Gerçekten de insan, diğer canlılarla karşılaştırıldığında soru sorabilen biricik varlıktır. Bu durum onun, maddi ve tarihi şartlardan, içinde yaşadığı olaylar zincirinden kendini soyutlayarak onlar karşısında tavır aldığını gösteren en belirgin özelliğidir. Bu sayede insan; kendine has bir özgürlüğe, evreni tanıyabilme kabiliyetine ve değerlere yönelebilmek gücüne sahip olur.

Bu parçaya göre aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) İnsan yaşamını istek ve arzular belirler.
- B) İnsan düşünebilen bilinçli bir varlıktır.
- C) Felsefe toplum hayatını etkiler.
- D) Bilgili olmak erdemli olmaktır.
- E) Felsefe bilimden yararlanır.

4. İnsan için önemli olan yalnızca felsefe okumak ve felsefeyi bilmek değildir felsefe yapmaktır. Felsefe yapmak ise felsefi düşünmeyi gerektirir. Felsefi düşünce, insanın merak ve hayretine bağlı olarak soru sormanın sonucu olan ve insanla, insan yaşamıyla ilgili problemlere karşı ilginin gelişmesiyle başlayan eleştireci ve sorgulayıcı düşüncedir.

Bu parçada felsefi düşüncenin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Rasyonel olma
- B) Olguya bağlı olmama
- C) Temellendirilmiş olma
- D) Evrensel olma
- E) Refleksif olma

1. "İyi nedir?", "İyi eylemin ölçütü nedir?", "Güzel nedir?", "Güzelliğin kaynağı nedir?" sorularına filozofların verdikleri cevaplar hiç aynı olmamıştır. Çünkü her filozof kendi kavrayışına, bakış açısına göre cevap vermektedir. Hatta aynı soruya bir filozof önce verdiği cevaptan farklı bir cevap verebilir. Bu durum bilimlerde söz konusu değildir. Çünkü bilimde bir sorunun tek bir cevabı vardır.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Felsefe tutarlıdır.
- B) Felsefe, varlığı bütün olarak ele alır.
- C) Felsefe, hayatı anlamlı kılar.
- D) Felsefe sorularını cevaplamak zordur.
- E) Felsefe sorularının mutlak bir cevabı yoktur.

2. Platon, varlığı nesneler dünyası ve idealar dünyası olarak iki bölüme ayırarak incelemiştir. Nesneler dünyası algıladığımız varlıklardan oluşur. Bu varlıklar zamanla değişmekte ve yok olmaktadır. Bunların asılları olan idealar ise değişmeyen, ezelili ve ebedi olan varlıklardır, düşünceyle bilinirler. Platon'un bu varlık anlayışı; bilgi, ahlak ve sanat anlayışının da temelini oluşturmaktadır. Bir eylemin iyi olması iyi ideasından aldığı payla olanaklı iken bir şeyin güzel olması da güzelliğin ideasından alınan payla olanaklı olur.

Bu parçaya göre felsefi düşünce aşağıdaki özelliklerden hangisine sahiptir?

- A) Eleştirel düşüncedir.
- B) Akla dayanan bir düşüncedir.
- C) Sistemli bir düşüncedir.
- D) Merak ve hayretten doğmuştur.
- E) Evrensel bir düşüncedir.

3. Her insan kendisini felsefe incelemelerine veren kimselerle özel olarak bir arada yaşaması yararlı olduğu gibi aslında kendinin felsefeyle uğraşması şüphesiz daha iyidir. Nitekim insanın kendini yöneltmek için başkalarının gözlerinden yararlanması şüphesiz, gözü kapalı olarak başkalarının ardınca yürümekten çok daha yararlıdır; fakat kapalı gözlerle tek başına kendini yöneltmek ve yönetmektense, başkalarının gözleriyle hareket etmesi daha iyidir.

Bu parçada felsefenin hangi işlevine değinilmiştir?

- A) Bireyin hayatını sorgulayarak yön tayin etmesini sağlamasına
- B) Olaylara çok yönlü ve eleştirel bakabilmeyi öğretmesine
- C) Bireyi ön yargılı olmaktan uzaklaştırarak açık fikirli yapmasına
- D) Demokrasi bilincini oluşturmaya katkı sağlamasına
- E) Sorduğu sorularla bilimin gelişmesine katkı yapmasına

4. Gerek Pythagoras, gerek Jaspars haklı olarak felsefenin bilgiye sahip olma iddiası değil bilgeliği sevmek, onu elde etmeye çalışma arzusu olduğu üzerinde ısrar ederler. Buna bağlı olarak felsefede yeni ve özgün bir sorunu ortaya atmanın, en aşağı bir felsefi soruna yeni bir cevap vermek kadar değerli olduğundan söz edilebilir. Hatta birçok filozof için birincisi, ikincisinden daha önemlidir.

Bu parçadan ulaşılabilecek yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Felsefe, bilgece yaşamın yol haritasını verir.
- B) Felsefe sorularına verilen cevaplar değişir.
- C) Varlığı ve yaşamı sorgulama boş zamanın oluşmasıyla başlamıştır.
- D) Felsefe sorularına verilen cevaplar çağlara göre değişir.
- E) Yeni sorular felsefede dinamikliği sağlar.

1.

Bu görselden hareketle filozof için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bağımsız düşünebilendir.
- B) Soruları kendisine sorandır.
- C) Bilinmeyen sorular sorandır.
- D) Meraklıdır.
- E) Rasyoneldir.

2. İnsan, toplum veya din felsefesi yapan filozof, problemlere bakarken ister istemez mensup olduğu milletin değer hükümlerinin etkisi altındadır. Değer hükümleri ise çoğunlukla bir topluma hastır. Felsefede tamamen objeye bağlı bilimin objektifliği yoktur. Felsefe filozofun damgasını taşır, eseri kendine bağlıdır. Bu bakımdan felsefe sanata benzer. Jean Rostand şöyle diyor: "Eğer herhangi bir bilim adamı şu keşfi yapmamışsa, başka birisi bir müddet sonra onu bulabilir. Fakat yapılmış poetik bir eser asla yapılamaz."

Bu parçaya göre;

- I. Felsefe öznel düşüncedir.
- II. Felsefe kültürden etkilenir.
- III. Bilimdeki kesinlik felsefede yoktur.

yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

3. Felsefi düşünme sadece sorgulanı tek taraflı düşünme değildir; aynı zamanda sorgulamanın kendisini veya sorgulama sonucunu da sorgulamaktır. Bu çift yönlü düşünme tarzı felsefi bir yöntemdir. Alman düşünürü Kant'ın düşünceyi ortaya koyan akli mahkemeye çıkararak onun neyi, ne kadar bilebileceğini sorgulaması çift yönlü bir düşünme tarzıdır.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Felsefe, filozofa bağlı bir düşüncedir.
- B) Felsefe bilgi üzerine bilgidir.
- C) Felsefe, sistemli düzenli düşüncedir.
- D) Felsefe eleştirel düşüncedir.
- E) Felsefe soruları anlamı ortaya çıkarır.

4. Felsefe insana, geçmişine ait zengin deneyim ve birikimini göstererek ona, kendi kaderini çizmesinde yardım edebilir. Böylece onun bugününü doğru değerlendirmesine ve gelecek yönelimleri için isabetli seçimler yapmasına yardımcı olabilir. Çünkü insan sürekli yolculuk içinde olan bir varlıktır. İnsan olmak demek, yolda olmak demektir. İnsan tamamlanmamıştır, dolayısıyla yaşadığı sürece her bir anda farklılaşmaktadır. Yaşamak, içkin ve belirlenmiş bir var oluşa sahip olmak değil bu var oluşu andan ana gerçekleştirmeye çalışmaktır. Yaşamak, insanın miras aldığı birikim, donanım ve doğayı, kendi düşünceleri, sözcükleri ve eylemleriyle uzlaştırmaya çalışmasıdır.

Bu parçaya göre felsefe aşağıdakilerden hangisini sağlamada etkilidir?

- A) Sorduğu sorularla gerçeğin aydınlatılmasında
- B) Bireyin eleştirel bir tutum kazanmasında
- C) Demokrasi kültürünün toplumda yerleşmesinde
- D) Bireyin varoluşunu gerçekleştirmesinde
- E) Bilimlerin gelişmesinde

1-A

2-E

3-B

4-D

Düşünme ve Akıl Yürütmenin Temel Kavramları

Akıl Yürütme ve Argümantasyon

Argümanlar önermelere, önermeler kavramlara dayanır. Dolayısıyla felsefede kavramlar önemlidir. Kavramlar varlıkların zihindeki karşılıklarıdır. Kavramlar varlıkla ilgilidir. Bu varlık reel veya ideal olabilir. Yargılarımız bu varlıklara dayanmaktadır.

Gerçeklik ve Doğruluk

Yandaki resimde görüğümüz kitap gerçektir. Çünkü somut olarak vardır. "Bu kitaplar, felsefe kitabıdır." yargısının doğru olması için kitapların felsefe kitabı olması gerekir.

Gerçeklik varlıkların; doğruluk önermelerin bir özelliğidir.

Gerçeklik bir varlığın var olması durumudur. Gerçeklik zihnin ürettiği bir varlık olduğu gibi zihinden bağımsız bir somut bir varlık da olabilir. Masa, çanta, kalem somut olan reel varlıklardır. Zihin bunları düşünmeye de vardır. Ancak pi sayısı, peri kızı, anka kuşu zihnin ürettiği varlıklar olup yalnızca zihinde vardır.

Doğruluk, gerçeklik hakkında öne sürdüğümüz yargıların bir özelliğidir. Olgulara dayanan yargıların doğruluğu olguyla uyumlu olma durumuna bağlıdır. Örneğin, "Ateş sıcaktır." yargısı elimizi ateşe yaklaştırdığımızda elimiz yanıyorsa önermemiz doğrudur.

ÖNEMLİ BİLGİ

Felsefi argümanların olgusal doğruluğu değil mantıksal doğruluğu önemlidir.

Önerme

Önermeler argümanların temel yapı taşıdır. Argümanlar önermelerden oluşur. Önerme doğru veya yanlış bir iddiayı dile getiren cümlelerdir. "Kar beyazdır." doğru bir önerme, "Süt yeşildir." yanlış bir önermedir.

Soru, ünlem, istek, dua, gereklilik ve duygu bildiren cümleler yargı içermediklerinden dolayı önerme değildirler. Tek yargı bildiren önermelere basit önerme, birden fazla yargı bildiren önermelere de bileşik önerme denir. "Kant filozoftur." basit önermeye, "Kant ve Hegel filozoftur." bileşik önermeye örnektir.

Kant önermeleri bilgi verme durumlarına göre analitik ve sentetik diye ayırmıştır. Bir önermenin yüklemi, özne hakkında yeni bir bilgi veriyorsa sentetik önermedir, yeni bilgi vermiyorsa analitik önermedir.

Analitik önermelerin doğruluğu mantıksaldır, sentetik önermelerin doğruluğu olgusaldır. "Bekar evli olmayandır." analitik önermeye, "Bakır metaldir." sentetik önermeye örnektir.

Önermeler niceliğine göre tümel, tikel ve tekil olarak sınıflandırılmıştır. Yüklem belirtiği özellik bir sınıfın bütününe aitse tümel önerme, bir kısmına aitse tikel önerme, bir ferdine aitse tekil önerme olur. "Her insan akıllıdır." tümel önermeye, "Bazı insanlar akıllıdır." tikel önermeye, "Kant akıllıdır." ise tekil önermeye örnektir.

Etkinlik: 1

Bilgi Kontrol

1. Aşağıdaki cümlelerden önerme olanlarını belirleyip önermelerin türlerini karşılarına yazınız.

1. Yemekten önce ellerini yıka.	
2. Platon hem idealist hem de akılcıdır.	
3. Metal iletkenidir.	
4. Bazı insanlar felsefecidir.	
5. Argüman, önermelerden kurulur.	
6. Bazı filozoflar materyalisttir.	
7. Ateş sıcaktır.	
8. Felsefe sınavından yüz almalıyım.	
9. Her yaşayan canlıdır.	
10. Cisimler yer kaplayandır.	
11. Okula gitmeyi çok özledim.	

Görüş

Genel olarak görüş; insanın olay, varlık veya ortaya atılan düşüncelere dair bir anlayış geliştirmesi, bir olay, varlık veya düşünce üzerinde bir yargıya varması ve bir fikir üretmesi olarak tanımlanabilir. Filozoflar her konuda özgün görüşler ortaya koyar. Filozofun görüşleri kapsayıcı ve sistematiktir.

• Görüşlerin oluşturulmasında kişinin eğitimi, yaşam çevresi, inançları, kültürel ve ahlaksal değerleri etkilidir. Bu etkenler aynı zamanda insanların kendilerine özgü bakış açıları geliştirmelerine de imkan verir. Görüşler siyasi, ahlaki, sanatsal, bilimsel olabilir.

- Gerçek varlık ideallerdir. İdealar nesneler evreninden ayrı bir evrende bulunurlar. (Platon)
- Gerçek varlık nesnelerdir. İdealar algıladığımız nesnelerin özü olarak vardır. (Aristoteles)

Görüşlerimiz, aynı olayların farklı algılanmasına ve yorumlanmasına neden olmaktadır.

Argüman

Argüman, belli kanıtlara dayanarak ortaya çıkarılan yeni bir yargıdır. Argüman, öncüller ve sonuçtan oluşan önermeler dizisinden meydana gelir.

Öncül	Sonuçtan önce gelen ve yeni bir yargıya dayanak olan önermedir.
Sonuç	Öncüllerden hareketle ulaşılan yeni yargıdır.

• Öncüllerden sonuca varma işlemine argümantasyon denir. Filozoflar görüşlerini argümanlara dayandırır. Bir görüş çok sayıda argümandan meydana gelebilir.

• Felsefede argüman, filozofun görüşünü temellendirmek için kullanmış olduğu gerekçelerdir. Argümanlar, akıl yürütme ilkelerine uygun olmalı ve kendi içinde tutarlılık göstermelidir.

Örneğin,

Öncül 1	Kötülük yapan insan en fazla kendine zarar verir.
Öncül 2	Hiç kimse bilerek kendine zarar vermez.
Öncül 3	Kendine zarar vermek bilgisizlikten doğan bir kötülüktür.
Sonuç:	O hâlde hiç kimse, bilerek kötülük yapmaz.

• Bir argümanın geçerli olabilmesi önermelerin verdiği bilginin doğru olmasını da gerektirir. Yani bir argümanın geçerliliği, mantık ve bilgi açısından doğru olmasına bağlıdır. Bunlardan biri eksikse o argüman zayıf veya geçersizdir.

ÖNEMLİ BİLGİ

Argümanlar, akıl yürütme ile karıştırılmamalıdır. Akıl yürütme düşüncenin belli kurallara uygun olarak oluşturulmasıdır. Argümanlar birbirini destekleyen düşüncelerin dil ile ifade edilmesiyle oluşturulmuş yapılardır.

Akıl Yürütme Biçimleri

Tümdengelim

Genelden özele doğru ilerleyen bir akıl yürütme biçimidir. Bütün için geçerli olan parça içinde geçerlidir.

• Bu akıl yürütme biçimi yeni bir bilgi vermez. Kesin sonuçlara ulaşıldığı için güçlü bir akıl yürütmedir.

Örneğin,

Bütün filozoflar sorgulayıcıdır.

Kant filozoftur.

Öyleyse Kant sorgulayıcıdır.

Tümevarım

Tümevarım, özelden genele doğru ilerleyen akıl yürütme biçimidir. Özelde gözlenen bir durumun bütün içinde geçerli olduğu varsayılır. • Özellikle doğa bilimlerinde kullanılan bir akıl yürütme biçimidir. Sonuç kesin değil olasılıklıdır. Tam tümevarım ve eksik tümevarım diye ikiye ayrılır. Bilimler eksik tümevarımı kullanır.

Örneğin,

Platon filozoftur ve sorgulayıcıdır.

Hegel filozoftur ve sorgulayıcıdır.

Kant filozoftur ve sorgulayıcıdır.

Öyleyse tüm filozoflar sorgulayıcıdır.

Analoji

Analoji, benzerliğe dayanan bir akıl yürütme biçimidir. Benzer özelliklere sahip iki durumdan birinde gözlenen bir durumun diğerinde de olduğunu varsaymaktır.

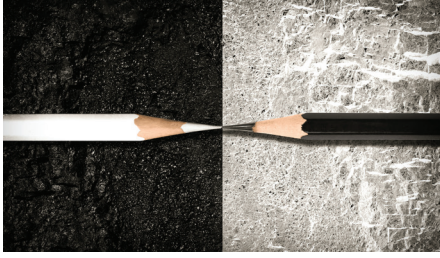
Örneğin,

J. Locke İngiliz, deneyci, liberal ve filozoftur.

Francis Bacon da İngiliz ve deneyci ve liberaldir.

Öyleyse Francis Bacon da filozoftur.

Tutarlılık ve Çelişiklik

Tutarlılık filozofların korumaya çalıştığı bir olgudur. Tutarlılık düşüncenin, akıl yürütmenin sağlamlığını, ikna ediciliğini gösterir.

Tutarlılık	Bir argümanı, görüşü meydana getiren önermelerin birbirleriyle uyumlu olması, birlikte doğru olması, diğer ifadeyle çelişik olmaması durumudur.
Örnek	Her hareket, etki eden bir gücün olduğunu gösterir. Masa hareket ediyor. Öyleyse masaya etki eden bir güç vardır.

• Filozoflar sistemlerinde çelişkiye düşmemeye dikkat ederler. Çünkü çelişme sistemin zayıflığını ortaya koyar. Çelişmezlik ilkesi bir nesnenin hem kendisi hem de başka bir şey olamayacağı ilkesine dayanır.

Çelişiklik	Bir önermenin sistem içindeki diğer önermelerle uyumlu olmaması, diğer ifadeyle özne ve yüklemle aynı olan iki önermeden biri doğru iken diğerinin yanlış olma durumudur.
Örnek	Her filozof akılcıdır. Bazı filozoflar akılcı değildir.

• Felsefi sistemlerde olgusal doğruluk sağlanması söz konusu değildir. Bu bakımdan bir felsefi sistemin doğruluğu, onun tutarlı olması demektir.

• Bilimsel bilgide olgusal doğruluk esastır. Nesnesine uygun olan bir bilgi doğrudur. Bununla birlikte bilimsel bilgiler de tutarlı olmak zorundadır.

Felsefede Temellendirme

Bir görüşü haklı kılabilmek için, gerekçeleri akıl ve mantık kurallarına uygun bir biçimde açıklamaya temellendirme denir.

• İleri sürülen bir iddia eğer doğru veya temellendirilmiş değilse bir geçerliliği yoktur. Bir iddianın doğruluğu veya temellendirilmesi iddianın konusuna göre değişir.

• Günlük yaşamın veya bilimsel önermelerin doğrulanmasıyla felsefi bir önermenin doğrulanması bir değildir. Günlük hayatta eyleme geçerek doğrulama yapılırken bilimsel yargıları doğrulamak için gözlem ve deneyden yararlanılır.

Örneğin "Bahçe kapısı açıktır." yargısını eyleme geçerek, "Su yüz derece sıcaklıkta kaynar." yargısını deney yaparak doğrulayabiliriz.

• Felsefi bir önerme gündelik ve bilimsel önermeler gibi eyleme geçerek veya gözlem ve deney yaparak doğrulanamaz. Felsefi bir iddianın doğrulanması değil temellendirilmesi yapılır.

Bir filozof, "Kesin doğru bilgi yoktur." diyorsa bu yargıya hangi argümanları gerekçe yapmıştır, bunları akıl mantık ilkelerine uygun olarak ortaya koymalıdır.

ÖRNEK 1

Doğru veya yanlış yargı bildiren cümleler önermedir. Doğruluğu veya yanlışlığı gösterilemeyen ifadeler önerme değildir.

Buna göre aşağıdaki cümlelerden hangisi önerme değildir?

- A) Felsefe sorularının kesin cevabı yoktur.
- B) Kant maddeci değildir.
- C) Aristoteles akılcı bir düşünürdür.
- D) Herkes felsefe öğrenmelidir.
- E) Felsefe eleştirel düşüncedir.

ÖRNEK 2

Kesin bilgi yoktur. Çünkü bilgi kaynaklarımız olan duyularımız bize gerçeği olduğu gibi değil görüldüğü gibi aktarır. Aklimız da pek çok konuda çelişkiye düşmüş, aynı konuda karşıt görüşler ileri sürmüştür. Dolayısıyla bizi bir kere yanıltan her zaman yanıltabilir. O halde kesin doğru bilgi olanaklı değildir.

Protagoras'ın bu savunması aşağıdaki kavramlardan hangisine örnek verilebilir?

- A) Önerme
- B) Paradigma
- C) Temellendirme
- D) Çelişik
- E) Analoji

Düşünme ve Akıl Yürütmede Dilin Önemi

Dil, iletişimi ve bilgi aktarımını sağlar.

“Bir memleketin idaresini ele alsaydım, yapacağım ilk iş, hiç şüphesiz dili gözden geçirmek olurdu. Çünkü dil kusurlu ise kelimeler düşünceyi ifade edemez. Düşünce iyi ifade edilemezse, vazife ve hizmetler gerektiği gibi yapılamaz. Vazife ve hizmetin gerektiği şekilde yapılamadığı yerlerde âdet, kaide ve kültür bozulur. Âdet, kaide ve kültür bozulursa adalet yanlış yönlere sapar. Adalet sistemi bozulursa şaşkınlık içine düşen halk ne yapacağını, işin nereye varacağını bilemez. İşte bunun içindir ki, hiçbir şey dil kadar önemli değildir.” (Konfüçyüs)

Dil ve Düşünce İlişkisi

Dili, “herhangi bir zihin faaliyetinin açığa vurulmasına, dolayısıyla bir zihinden diğer zihne aktarılmasına yarayan bir işaretler sistemi” olarak ifade edebiliriz.

Adlandırılmamış olan varlık veya durum insan açısından henüz tanımlanmış olmadığından adlandırma adeta bir şeyi hiçten çıkarıp var oluşa çağırarak demektir.

Platon'a göre düşünce, “insanın kendi içinden kendisiyle yaptığı bir konuşmadır. İnsan, bir şeyi düşündüğü zaman, onu aynı zamanda dil ile hiçbir konuşmaya başlamadan, kendi içinden anlatmaya çalışır.” şeklinde tasvir etmektedir.

Platon'a göre düşünme ile dil arasındaki ilişki ihmal edilirse dil ile varlık dünyası arasında kurulması gereken bağlantı meydana gelmez. O zaman kelimeler birer boş klişe haline gelir.

Necati Öner, dilin toplumda iki ayrı işlevinin var olduğunu vurgulamaktadır. Birincisi, toplumu oluşturan fertler arasında iletişimi sağlamaktır. İkincisi ise derin düşüncenin (tefekkür) yani insanın varlığı tanıyıp ihtiyaçlarını karşılamada sarf ettiği çabaların sonucunda ortaya çıkan bilimsel faaliyeti gerçekleştirmektir.

Dil bilimcisi Ed. Sapir’in “Diller düşüncemizi kuşatan elbise gibidir.” ifadesinde belirttiği üzere düşünme ile dil adeta birbirinden ayrı düşünülemez ikilidir.

Humboldt’a göre dil, düşüncenin bir aleti değil onu yaratan şeydir. Yani dil, bilinen gerçekleri anlatan veya aktaran sadece bir araç olmayıp bilinmeyenin keşfedilmesi anlamında düşünceyi yaratan bir alettir aynı zamanda.

Filozoflar düşüncelerini dil ile ifade ederler. Filozoflar düşündüklerini ifade edecek uygun bir kavram yoksa yeni kavramlar üretmek eksikliği giderirler.

Felsefenin dil ile ilgilenen alt dalına dil felsefesi denir. Dil ile felsefe arasında oluşan ilişki, filozofun kendi görüşlerini oluşturma ve açıklamasında dili kullanmasına dayanır. Felsefe, filozofun yaptığı kavramsal bir etkinlik olarak dil ile doğrudan ilişkilidir.

Dil ve Kavram

Dilin temeli kavramlardır. İnsan çevresinde gördüğü pek çok nesneden ortak özellik gösterenlerini bir arada düşünerek kavramları oluşturmuştur. Örneğin, söz gelimi birçok “çiçek” gören insan, bu çiçeklerin ortak özelliklerinden yola çıkarak “çiçek” kavramına ulaşır.

Nesnelerin zihindeki tasarımlarına kavram, kavramların dil ile ifade edilmesine terim denir. Kavramlar bizim düşüncelerimizin kalıplarıdır. Söyleyeceklerimizi dil ile somut hale getiririz. Bizi dinleyen veya yazdıklarımızı okuyan ne demek istediğimizi anlar.

Dil ve İletişim

Dil iletişimin temel unsurudur. İnsanlar duygu ve düşüncelerini dil ile anlatma ve aktarma olanağına sahip olmuştur. Dil zengin bir kavramlar bütünüdür. Her durumu ifade etmek için kullanılan kavramlar, anlatılmak istenilenin doğru ve eksiksiz anlaşılmasına yardım eder.

Dili Doğru Kullanmanın Önemi

Dil temel iletişim aracıdır. İletişimin istenen seviyede olması için dil doğru kullanılmalıdır.

İnsanlar duygu ve düşüncelerini ifade ederken seçtikleri kelimeler ve bunları söyleyiş biçimi etkilidir. İletişimin başarılı olması kadar başarısız olması da dilin kullanımına bağlıdır.

Düşüncelerin taşıyıcıları kavramlardır. Bu yüzden düşüncelerin ifade edilmesinde doğru kavramlar seçilmeli ve dilin kurallarına uyulmalıdır. Doğru kavramlar seçilmediğinde iletilmek istenen mesaj doğru anlaşılmayacağı için sorunlar yaşanır.